

Väljavõtted seletuskirjast tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu juurde^{*}

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga antakse ligipääs tervise infosüsteemile üliõpilasele, kes on läbinud arstiteaduskonnas vähemalt IV kursuse õppekavas olevad kohustuslikud ained ja kes osaleb tervishoiuteenuse osutamisel.

2. Seaduse eesmärk

Seaduse kolmas eesmärk on lihtsustada arstide tööd sellega, et TIS-ile saaksid ligipääsu arstiteaduse üliõpilased, kes osalevad tervishoiuteenuse osutamisel arsti juhendamisel ja vastutusel. Raviprotsessis osalemine eeldab patsientide raviloos olevate andmetega tutvumist. Seega peab üliõpilasel ehk tulevasel arstil olema tervishoiuteenuse osutamisel võimalus näha TIS-is eelneva ravi kohta tehtud otsuseid, et tagada teenuse järjepidevus ja ohutus.

Patsientide seisukohast on tudengite ligipääs TIS-ile oluline, sest paraneb teenuse kvaliteet ja kiireneb abi saamine. Üliõpilased pääsevad patsientide terviseandmetele iseseisvalt ligi ning saavad arstiabi osutamisel aidata, viies vajaduse korral info kiiresti arstini kiireloomuliste otsuste langetamiseks. Arstide ehk juhendajate jaoks muutub üliõpilaste juhendamine lihtsamaks. Juhendajad saavad lasta üliõpilasel võimalikult iseseisvalt teha patsiendi esmast käsitlust ja abistada lihtsamate haigusjuhtumite lahendamisel. TIS-ile ligipääsu võimaldamine ei vähenda juhendajate vastutust kontrollida üliõpilaste tegevust. Seadusest lähtuvalt loetakse üliõpilase tegevust juhendava tervishoiutöötaja tegevuseks ning kogu vastutus on juhendaval tervishoiutöötajal. Nimetatud vastutus seoses TIS ligipääsuga on siiski seotud tervishoiuteenuse osutamisega. Isikuandmete, sh terviseandmete kui delikaatsete isikuandmete töötlemisega seotud toimingute (sh väärtöötluste) osas vastutab üliõpilane, mitte tema juhendaja

Tervishoiuteenuse osutaja jaoks on positiivseks mõjuks patsientide käsitluse kiirenemine ja patsientide rahulolu suurenemine. Tekib suurem hulk noori arste, kes positiivse kogemuse tõttu Eesti ravisüsteemis ei lähe mujale tööle, sest Eestis on neid väärtustatud ning neile on antud võimalus olla teenuse osutamises piisavalt kaasatud.

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts tegi tagasisideküsitluse tervishoiuasutuste ja tudengite seas, et selgitada välja abiarstinduse hetkeolukord. Küsitluse tulemusena toetas 77% üliõpilastest abiarstide registreerimist Terviseametis (sh ligipääsu TIS-ile), tervishoiuasutustest pooldas üliõpilaste ligipääsu TIS-ile 74%. Tervishoiuasutustest 73% märkis, et palkasid üliõpilasi

* Sisaldab ainult abiarstindust puudutavat infot

töökoormuse leevendamiseks (varasemates uuringutes on see olnud 23%). 65% tervishoiuasutustest leidis, et abiarsti palkamine aitas leevendada tööjõu puudust (varem 47%)

Üliõpilase jaoks lihtsustub seoses TIS-ile ligipääsuga patsiendi varasemate haiguste ja uuringutega tutvumine ning ta saab patsiendi esmast käsitlust teha iseseisvamalt ja põhjalikumalt, omandades väärtuslikke kogemusi. Samuti on üliõpilastel võimalus oma juhendajatele retseptipõhjasid ette valmistada nendes haiglates, kus see tehniliselt võimalik on. Seda selletõttu, et kui üliõpilastel on oma registreeritud kood, siis retseptipõhja ettevalmistamine on lihtsustatud ja enamikus tervishoiuasutustes võimalik.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktiga 10 muudetakse TTKS § 593 lõiget 2. Muudatusega antakse tervishoiuteenuse osutamisel osalevatele üliõpilastele ligipääs TIS-ile. Üliõpilane on tervishoiuteenuse osutamisel osaleja, kui ta töötab tervishoiuteenuse osutaja juures tervishoiuteenuse osutaja juhendamisel ja vastutusel. Kuna registreering seotakse tööandja registreeringuga, on TIS-is näha, kes on TIS-i andmetele ligipääsu saav üliõpilane. Üliõpilane osaleb tervishoiuteenuse osutamisel ehk raviprotsessis, mistõttu on oluline, et ta saaks TIS-i andmetele ligipääsu. See on tarvilik, et teha raviotsuseid ning abistada tervishoiutöötajat raviprotsessis. Kui perearst või raviarst teeb TIS-i kande, siis on raviteenuse osutamise protsessis osaleval üliõpilasel raviprotsessis otsuste tegemiseks vajalik kannet näha, sest see võib sisaldada informatsiooni tehtud uuringute, allergiate jmt oluliste näitajate kohta. Jättes informatsiooni edastamise kohustuse vaid patsiendi kanda, võib tekkida risk, kus üliõpilasel ei ole raviotsuste jaoks piisavat infot või tehakse otsused vale informatsiooni põhjal. TIS-ile ligipääsu laiendamine üliõpilastele parandab ravikvaliteeti. TIS-ile ligipääsu tagamine on ka osa õppimise protsessist, et üliõpilane õpiks ise vastutama ning mõistaks, kuidas andmeid otsuste tegemisel kasutada. Kuna üliõpilane tegutseb tervishoiuteenuse osutaja vastutusel ja juhendamisel, siis eeldatakse, et juhendaja kontrollib üliõpilase otsuseid.

4. Eelnõu terminoloogia

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

6. Seaduse mõju

Kavandatav muudatus: arstiõppe üliõpilastele TIS-ile ligipääsu andmine.

Muudatuse sihtrühm: arstid-üliõpilased

Üliõpilastele TIS-ile ligipääsu tagamine võimaldab üliõpilastel saada rohkem informatsiooni patsiendi raviloost, teha enam iseseisvalt patsiendi esmast käsitlust ning lahendada iseseisvalt tervishoiutöötaja juhendamisel lihtsamaid haigusjuhte. Üliõpilaste ligipääs TIS-ile annab juhendajatele suurema võimaluse üliõpilaste kaasamiseks, mis omakorda suurendab tulevaste arstide praktilist kogemust, aitab kujundada tervishoiuvaldkonnas töötamiseks vajalikke hoiakuid ja tutvuda Eesti tervishoiusektoriga.

Muudatuse sihtrühm: tervishoiuteenuse saajad ehk patsiendid

Üliõpilaste ligipääs TIS-ile kiirendab patsientide ravikäsitlust ja seega inimeste rahulolu. Patsiendi privaatsust puudutav ebasobiv mõju - kuna infosüsteemis jääb logimärke selle kohta, et patsiendi kohta käivat infot on vaadanud just üliõpilane, on patsiendil alati võimalik tutvuda infoga, kes tema TIS-ile on juurdepääsu saanud. Vaadates patsiendi isikuandmete kaitse huvidest, siis patsient minnes tervishoiutöötaja juurde ning olles eelnevalt mitte oma TIS andmeid kõigile sulgenud, peab arvestama, et tema TIS andmetele on tervishoiutöötajal ligipääs. Samuti peab igal juhul tegevusloa omaja looma sellise töökorralduse, et tema tegevusloa alt TIS-i pöörduv isik oleks tema enda poolt tuvastatud ehk oleks teada, kes kindla patsiendi TIS-i on vaadanud. Kuna üliõpilased on seaduse kohaselt tervishoiuteenuse osutaja juures osalevad isikud, siis patsient peab eeldama, et ka nendel on samaväärne juurdepääs TIS-i andmetele olemas. Kui üliõpilased tegelevad patsiendiga ning ravivad neid, siis on patsiendile igas mõttes kasulik, et teda raviv isik teaks, mis patsiendiga varasemalt on tehtud ning mis allergiad tal näiteks on esinenud. Patsiendi käsitluse mõttes on see väga oluline aspekt. Seega ebasoovitatav mõju patsiendile seoses andmekaitsega on väike kuna pigem saab patsient sellest positiivset mõju kui negatiivset ning tema andmed on kaitstud sellega, et ta saab alati omal soovil TIS-i kõigi jaoks sulgeda, või siis kui ta seda pole teinud, saab ta teada, kes tema TIS-i on vaadanud.

Muudatuse sihtrühm: tööandjad

Üliõpilaste tasu ja nende juhendamise tekkivad kulutused kannab tööandja. Üliõpilaste tööle võtmine on tööandja otsustada ja vabatahtlik, kuid aitab leevendada teatud piirkondades tööjõupuudust ja kiirendada tervishoiuteenuse kättesaadavust.

Kokkuvõttes on mõju hindamise kriteeriumide alusel muudatuse mõju väheoluline – mõjutatud sihtrühma suurus ja mõju avaldumise sagedus on väike, mõju ulatus on keskmine ning muudatusega ei kaasne ebasoovitavate mõjude riski.